

Tematický plán semináře 2007

1. úvodní seminář

- seznámení s programem a organizací seminářů
- požadavky na absolvování kurzu:
  - 75% účast na seminářích
  - referát ze zadané literatury
  - výzkumný projekt
  - písemný test

2. co je sociologie

- diskuse nad textem: Ch. W. Mills: *Sociologická imaginace*. Praha: SLON, 2002; kapitola *Příslib*, str. 7-30
- základní otázky k textu:
  - a) co je to sociologická imaginace, v čem je její význam
  - b) které jsou základní skupiny otázek v klasické sociální analýze
  - c) co je základním nástrojem sociologické imaginace
  - d) jaký je rozdíl mezi „osobními obtížemi prostředí“ a „závažnými otázkami sociální struktury“
  - e) uveďte příklady aplikace sociologické imaginace
- text bude vyvěšen v IS/ studijní materiály

3. sociologické vysvětlení vzniku kapitalismu u Maxe Webera

- diskuse nad četbou textu: Weber, M.: *Okcidentální racionalita a kapitalismus a Protestantská etika a duch kapitalismu*. In: Autorita, etika a společnost. Praha 1997, str. 225-267.

nebo:

Weber, M.: *Protestantská etika a duch kapitalismu*. In: Metodologie, sociologie a politika. Oikoymenh, Praha 1998, str. 185-245.

- základní otázky k textu:
  - a) jak definuje Weber kapitalismus, pomocí jakých charakteristik ho popisuje
  - b) popis významu práce (povolání) z puritánské perspektivy
  - c) jaký je vztah mezi protestantismem a puritánskými životními zásadami
  - d) co bylo dříve: kapitalistický vývoj nebo kapitalistický duch

4. základní teoretické přístupy v sociologii

- diskuse nad textem: Berger/Luckmann: *Sociální konstrukce reality* (str. 25 – 39) a Goffman E.: *Všichni hrajeme divadlo*
- Goffmanův text bude vyvěšen v IS

- aplikace různých teoretických přístupů na popis sociální reality (*práce ve skupinách*)

5. kultura jako způsob řešení problémů přežití společnosti

- referáty ze zadané literatury a diskuse:
  - Alan a kol.: *Alternativní kultura. Příběh české společnosti 1945 – 1989*. kap. *Alternativní kultura jako sociologické téma*
  - Vaněk a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. (případová studie – vybrat si jednu a popsat)
  - Marada, R.: *Kultura protestu a politizace každodennosti*. kap. *Protestní identita*, str. 95 – 122

- Bell, D.: *Kulturní rozpory kapitalismu*. kap. Senzibilita 60. let, str. 131-174

- stěžejní pojmy: dominantní kultura, subkultura, kontrakultura, alternativní kultura
 - příklady alternativní kultury v české společnosti – popis (*práce ve skupinách*)

6. společenská organizace

- referáty ze zadané literatury a diskuse:

- Weber, M.: *Autorita, etika a společnost*. kap. *Byrokracie*, str. 65-91
- Merton, R.K.: *Studie ze sociologické teorie*. kap. *Byrokratická struktura a osobnost*, str. 178 – 195

- představení Etzioniho typologie formálních organizací dle vztahu jednotlivce a organizace, resp. typologie psychologických smluv mezi formální organizací a jejími členy
 - konkrétní příklady pro jednotlivé psychologické smlouvy

7. sociální stratifikace

- referáty ze zadané literatury a diskuse:

- Veblen, T.: *Teorie zahálčivé třídy*. úvodní kapitoly str. 9-33
- Brooks, D.: *Bobos: nová americká elita a její styl*. kap. *Vzestup vzdělané třídy*, str. 13-54

- význam kulturního kapitálu při výběru partnera
 - stratifikace dle životního stylu

8. rodina jako základní sociální instituce

- referát ze zadané literatury:

Singly, de F.: *Sociologie současné rodiny*. Portál Praha 1999. kap. II *Autonomie soudobé rodiny ve vztahu k příbuzenstvu*. str. 53 – 74.

- postavení muže a ženy v rodině a ve společnosti

9. sociologický výzkum – metody a techniky I

- interpretace kvantitativních dat (ukázka: kontingenční tabulka)

- zadání seminární práce (navržení výzkumného projektu na téma dle výběru studenta) – projekt se odevzdává na zkoušce v papírové podobě;

- struktura výzkumného projektu:

- téma*: resp. uvažovaný titul projektu
- vymezení předmětu a cíle*: stručná charakteristika předmětu výzkumu
- kontext*: stručný popis, co student/ka o tématu zatím ví (literatura, vlastní pozorování, návaznost na dřívější výzkumy); relevantní teoretická konstrukce (model, tvrzení) k tématu; příp. relevance tématu
- základní výzkumná otázka*: hlavní výzkumná otázka a 2-3 odvozené (dílčí) otázky včetně formulace hlavních a dílčích hypotéz. Z jejich formulace vyplyne, s jakými proměnnými bude student/ka pracovat. Konceptualizace a operacionalizace pojmů.
- volba výzkumné strategie*: určení základní populace, způsob získání vzorku, volba konkrétních technik sběru dat. Základní soubor, v němž bude hledána odpověď na výzkumnou otázku (pro který by byla, v případě reprezentativního výběrového souboru odpověď platná), identifikace výzkumné jednotky, způsob získání výběrového souboru (vzorku) a jeho velikost
- bibliografie*: předběžný seznam základní literatury (cca 5 titulů: knihy, statě...)

g) dotazník

- úkol k dalšímu semináři: vybrat si téma a metodologii výzkumu (kvantitativní nebo kvalitativní výzkum – v případě kvant. výzkumu platí výše uvedená struktura; v případě kvalitativního konzultovat strukturu s cvičicím.

10. sociologický výzkum – metody a techniky II

- interpretace kvalitativních dat (ukázka: rozhovor)
- referát a diskuse: Simmel, G.: *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. kap. *Cizinec*. str. 26-33
- moderovaná diskuse: porovnání: vlastnosti cizince a výzkumníka v terénu
- konzultace vybraných témat výzkumného projektu – v případě, že si někdo vybere kvalitativní výzkum, konzultuje nejen výběr tématu, ale i možnosti zpracování a strukturu.

11. historické proměny kapitalismu a jeho současné rozpory

- referáty ze zadané literatury a diskuse:

Ritzer, G.: *McDonaldizace společnosti*. Academia, Praha 1996

- předmluva, 1. a 2. kapitola (str. 11-48) – první část referátu
- kapitoly 7 a 9 (str. 118-134 a 146-171) – druhá část referátu

- konzultace výzkumných projektů

12. masová komunikace a společnost sítí

- referát ze zadané literatury a diskuse:

Defleur, M.L., Ballová-Rokeachová, S.: *Teorie masové komunikace*. kap. 5

- konkrétní příklady mediální manipulace (*práce ve skupinách*)

- konzultace výzkumných projektů

13. současné globální trendy a jejich důsledky; sociologie a ekologie

- referáty z vybrané literatury – aktuálně (noviny, časopisy, relevantní knižní tituly) – dle vlastního výběru (je potřeba text, ze kterého bude referát vycházet, dopředu konzultovat s cvičicím)

- konzultace výzkumných projektů